

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt współfinansowany przez
Unię Europejską w ramach
Europejskiego Funduszu
Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu		Kod ECTS	
Języki i kultura obszaru bałtyckofińskiego		8.0.12162	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
Instytut Skandynawistyki i Fennistyki			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	pierwszego stopnia
Wydział Filologiczny	Skandynawistyka	forma	stacjonarne
		moduł	język, kultura i społeczeństwo Finlandii
		specjalnościowy	
		specjalizacja	wszystkie
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
dr hab. Katarzyna Wojan, profesor uczelni			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin		Liczba punktów ECTS	
Formy zajęć		2	
Wykład, Ćw. audytoryjne		Wykład:	
Sposób realizacji zajęć		15 godzin - udział w wykładach	
zajęcia on-line, zajęcia w sali dydaktycznej		10 godzin - czytanie materiałów.	
Liczba godzin		Razem: 25 godzin = 1 ECTS.	
Ćw. audytoryjne: 15 godz., Wykład: 15 godz.		Ćwiczenia:	
		15 godzin - aktywny udział w ćwiczeniach	
		10 godzin - przygotowanie do dyskusji na zajęciach.	
		Razem: 25 godzin = 1 ECTS.	
Termin realizacji przedmiotu			
2023/2024 zimowy			
Status przedmiotu		Język wykładowy	
- obowiązkowy - fakultatywny (do wyboru)		polski	
Metody dydaktyczne		Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne	
- Analiza tekstów z dyskusją		Sposób zaliczenia	
- Dyskusja		- Zaliczenie na ocenę	
- Praca w grupach		- Zaliczenie (zał)	
- Wykład konwersatoryjny		Formy zaliczenia	
- Wykład z prezentacją multimedialną		- wykonanie pracy zaliczeniowej - projekt lub prezentacja	
		- ustalenie oceny zaliczeniowej na podstawie ocen cząstkowych otrzymywanych w trakcie trwania semestru	
		Podstawowe kryteria oceny	
		Student otrzymuje zaliczenie z wykładu na podstawie:	
		<ul style="list-style-type: none"> uczestnictwa w wykładach, przygotowania pisemnej pracy / prezentacji ustnej (w grupie 2- lub 3-osobowej) - ocena merytoryczna. 	
		Student otrzymuje zaliczenie na ocenę, która jest średnią ocen cząstkowych wystawionych przez prowadzącego za:	
		<ul style="list-style-type: none"> czynny udział w zajęciach, udział w dyskusjach (30%), pisemną pracę / ustną prezentację projektu (70%). 	
Sposób weryfikacji założonych efektów uczenia się			

zakładany efekt uczenia się	Prezentacja	Praca pisemna	Praca w grupach
	Wiedza		
K_W01		+	
K_W06	+		+
	Umiejętności		
K_U01		+	
K_U02	+		
K_U04	+		+
	Kompetencje społeczne		
K_K01		+	
K_K03	+		+
K_K04	+		

Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi

A. Wymagania formalne

Wybór linii fińskiej

B. Wymagania wstępne

Brak wymagań wstępnych.

Cele kształcenia

Zapoznanie z historią oraz obecną sytuacją językową i kulturą krajów obszaru bałtyckofińskiego ze szczególnym uwzględnieniem kontaktów językowo-kulturowych. Student uzyskuje syntetyczną wiedzę na temat najważniejszych zjawisk językowych, kulturowych, społeczno-politycznych w regionie Balticum.

Treści programowe

Kurs stanowi wprowadzenie do historii kultury obszaru językowego bałtyckofińskiego z uwzględnieniem geopolitycznych i kulturowych oddziaływań zewnętrznych. Rozwój kultury fińskiej omawiany jest w kontekście rozległych procesów zachodzących w krajach bałtyckofińskich (od czasów średniowiecznych po współczesność), a także w powiązaniu z kulturą innych ludów ugrofińskich.

Problematyka wykładów:

Procesy tworzenia się najstarszych kultur fińskich. Etonimika fińska. Bałtyckofińskie kontinuum etnolektalne. Wspólnota komunikatywna Finów zachodnich (bałtyckich). Ogólna charakterystyka języków bałtyckofińskich. Stowiańskie wpływy językowo-kulturowe. Wpływy języków germańskich. Najstarsze zabytki językowe fińskie. Runy. Gramoty brzożowe. Mitologia fińska. Karelsko-fiński epos "Kalevala" i jej rola w kształtowaniu tożsamości narodowej. Synkretyzm wierzeń Karelów. Wspólnoty staroobrzędowców w Karelii i Estonii.

Problematyka ćwiczeń:

Współczesna sytuacja językowa w regionie bałtyckofińskim. Bilingwizm i trilingwizm. Wzajemne kontakty kulturowe, językowe i społeczno-polityczne. Bałtycka liga językowa. Język fiński jako lingua franca. Kontakty naukowe i kulturalne polsko-fińskie oraz polsko-estońskie. Obecna sytuacja językowa w Karelii. Polityka językowa. Rola języka fińskiego w życiu społeczno-kulturowym i politycznym Karelii. Tzw. "małe" języki zachodniofińskie, ich status i użytkownicy.

Wykaz literatury

A. Literatura wymagana do ostatecznego zaliczenia zajęć (zdania egzaminu). Prowadzący każdorazowo dokonuje doboru lektur z listy.

A.1. wykorzystywana podczas zajęć

Aho O., Hawkins H., Valisaari P. (eds.), Finland: A Cultural Encyclopedia, Helsinki 1999.

Books from Finland (wybrane artykuły).

Brückner A., Starożytna Litwa. Ludy i bogi. Szkice historyczne i mitologiczne [1904], Olsztyn 1984 (fragmenty).

Cieślak T. Historia Finlandii, Warszawa 1983.

Europejska karta języków regionalnych i mniejszościowych w Europie, spo-rządzona w Strasburgu, dnia 5 listopada 1992 r., „Dziennik Ustaw” 1992, 137, poz. 1121, s. 9818, , 1996-01-20.

Fiński syndrom, „Czas Kultury” 2008, nr 2 (wybrane artykuły).

Froese W., Historia narodów i państw Morza Bałtyckiego, przeł. M. Dorna et al., Warszawa 2007.

Haavio M., Mitologia fińska, przeł. J. Litwiniuk, Warszawa 1979 (fragmenty).

Hroch M., Małe narody Europy, przeł. G. Pańko, Wrocław 2003 (fragmenty).

Kalevala, przeł. J. Litwiniuk, Warszawa 1998.

Kanteletar (fragmenty), przeł. J. Litwiniuk, Regiony nr 4/1977, ss. 129–141.

Klinge M., Bałtycki świat, przeł. J. Suchoples, Helsinki 1994.

Lewandowski J., Historia Estonii, Wrocław 2002.

Okulicz-Kozaryn Ł., Finowie Zachodni, Warszawa 1993.

Palmer A., Północne sąsiedztwo. Historia krajów i narodów Morza Bałtyckiego, Warszawa 2008.
 Powieść minionych lat, przeł. F. Sielicki, Wrocław 1999 (fragmenty).
 Pullat R., Stosunki polsko-fińskie w okresie międzywojennym, tłum. M. Galińska, Warszawa 1998.
 Sommer L., Mowa ojców potrzebna od zaraz. Fińskie spory o język narodowy w pierwszej połowie XIX wieku, Warszawa 2009.
 Szordykowska B., Historia Finlandii, Trio, Warszawa 2011.
 Tacyt, Germania, w: tenże, Dzieła t. II, Warszawa 1957 (fragmenty).
 Vorren Ø, Manker E., Lapończycy. Zarys historii kultury, przeł. T.A. Malanowski, Warszawa 1980.
 K. Wojan, Język fiński w teorii i praktyce, Gdańsk 2016.
 Wojan K., Przypadkowe i nieprzypadkowe wędrówki leksemów, Gdańsk 2010.
 Wojan K., Nowogrodzkie gramoty brzożowe jako najstarsze bałtyckofinńskie zabytki językowe, „Przegląd Rusycystyczny” 3, 2013, s. 99–117.
 Wojan K., Zrozumieć język fiński, „Speculum Linguisticum”, vol II, s. Warszawa 2014, s. 148–244.

A.2. studiowana samodzielnie przez studenta

Klinge K., Fińska tradycja. Eseje o strukturach i tożsamościach Północy, przeł. J. Suchoples, Wrocław 2006.

B. Literatura uzupełniająca

Christensen E., Krucjaty północne, przeł. J. Szczepański, Poznań 2009.
 Kekkonen U., Nie szukajcie przyjaciół daleko, a wrogów blisko, Warszawa 1983 (fragmenty).
 Roesdahl E., Historia wikingów, Gdańsk 1996.
 Suchocki S., Mitologia bałtyjska, Warszawa 1991.

<p>Kierunkowe efekty uczenia się</p> <p>K_W01, K_W06 K_U01, K_U02, K_U04 K_K01, K_K03, K_K04</p>	<p>Wiedza</p> <p>K_W01, K_W06 Student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna fakty, teorie i metody z zakresu fennistyki (kontaktologii językowej) i komunikacji międzykulturowej (K_W01), • potrafi wymienić główne instytucje kulturalne, naukowe w krajach obszaru bałtyckofinńskojęzycznego (K_W06), • w oparciu o wskazaną literaturę przedmiotu potrafi konkludować na temat aktualnych zjawisk kulturalnych w krajach bałtyckofinńskich (K_W06), <p>Umiejętności</p> <p>K_U01, K_U02, K_U04 Student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi wyszukiwać, selekcjonować, analizować i interpretować informacje na temat zjawisk społeczno-kulturowych w regionie bałtyckofinńskim z wykorzystaniem różnych źródeł (K_U01), • analizuje treści źródeł (naukowych, historycznych, publicystycznych) oraz argumentuje własne sądy (K_U01), • posiada umiejętność samodzielnego przygotowania pracy pisemnej, dotyczącej omawianych zagadnień, z wykorzystaniem pojęć podstawowych i różnych źródeł (K_U04), • posiada umiejętność przygotowania wystąpienia ustnego, dotyczącej zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem różnych źródeł (K_U04). <p>Kompetencje społeczne (postawy)</p> <p>K_K01, K_K03, K_K04 Student:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jest świadomy własnej wiedzy (K_K01), • przeprowadza proste nadania dotyczące regionu bałtyckofinńskiego (K_K03), • pracuje w zespole planując, dobierając priorytety (K_K04), • jest świadomy i respektuje wielokulturowość specyficzną dla regionu bałtyckofinńskiego (K_K04), • ma świadomość dziedzictwa kulturowego bałtyckofinńskiego regionu Europy (K_K04).
<p>Kontakt</p> <p>katarzyna.wojan@ug.gda.pl</p>	